Wat kost het produceren van melk?

Resultaten van 2019

bal Büro für Agrarsoziologie & Landwirtschaft

EMB European Milk Board

Wetenschappelijke bewerking:

Büro für Agrarsoziologie und Landwirtschaft (BAL)
im Netzwerk die Landforscher
Heiligenstädter Straße 2, 37130 Gleichen, Deutschland
+49 559 292 7567
kj@agrarsoziologie.de
www.landforscher.de

Opdrachtgever:

European Milk Board (EMB)
Rue de la Loi 155, 1040 Brüssel, Belgien
+32 2 808 1935
office@europeanmilkboard.org
www.europeanmilkboard.org

Redactie:

BAL, EMB ©2021

Inhoud

Voorwoord 4
Melkproductiekosten in acht Europese landen en het EU-gemiddelde 5
Melkproductiekosten 2019 5
Samenstelling van de kosten voor melkproductie 2019 6
Investeringsbehoeften 7
Structuur van de melkveebedrijven 8
Ontwikkeling van de melkproductiekosten 2015 – 2019 9
Inkomen van de melkproducenten 2015 - 2019 10
Nederland 13
EU- Gemiddelde 15

Voorwoord

In het voorjaar van 2020 heeft de **Europese Green Deal** met de **"Van boer tot bord"**-strategie een ambitieuze landbouwhervorming aangekondigd. Dit vergt een grotere rol en een snellere uitvoering van veranderingen door de landbouwbedrijven, richting een klimaat-neutraal, milieu- en hulpbronnenvriendelijke landbouw en veehouderij. Ook de melkveehouders worden opgeroepen om **nieuwe maatregelen** in te voeren op hun bedrijf, bijvoorbeeld ter verbetering van dierenwelzijn, biodiversiteit, water- en klimaatbescherming. Melkveehouders kunnen echter alleen maar meewerken aan effectieve uitvoering van de vereisten voor klimaat-, milieu- en natuurbescherming als zij met hun werk solide opbrengsten en een inkomen genereren, dat hen in staat stelt hun bedrijven verder te ontwikkelen. Al acht jaar lang laten, in de European Milk Board (EMB) georganiseerde melkveehouderorganisaties, door **BAL (Bureau voor Landbouwsociologie en Landbouw)** binnen het netwerk van *Die Landforscher*, regelmatig een **analyse van de melk-productiekosten** uitvoeren. Deze berekeningen worden uitgevoerd voor de belangrijkste melk producerende landen in de EU op **basis van officiële, representatieve EU-gegevens** (gegevens van het informatienet inzake landbouw-bedrijfsboekhoudingen - ILB). De berekeningen zijn nu uitgebreid: In deze derde editie zijn, naast de resultaten voor België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg en Nederland, de melkproductiekosten in Ierland en Litouwen, alsmede de gemiddelde melkproductiekosten in de EU, meegenomen. De laatste baseert zich op 26 EU-lidstaten voor de jaren 2015 tot en met 2019. De studie naar de productiekosten in Litouwen werd in opdracht van het Litouwse Ministerie van Landbouw uitgevoerd en volgt dezelfde methodologie. Ook nieuw toegevoegd is een gegevensblad met de resultaten over de kosten van de biologische melkproductie in Duitsland.

Deze worden overigens niet gebaseerd op de ILB-gegevens, maar op nationale gegevens van testbedrijven van het Federale Ministerie van Landbouw in Duitsland. Een zo nauwkeurig mogelijke kennis van de kostenontwikkeling is één van de belangrijkste basisgrondslagen voor melkveehouderijen om hun huidige en vroegere economische situatie te evalueren, en de mogelijkheden en grenzen voor economische aanpassingen te bepalen. Want alleen inzicht in de kostensituatie en de opbrengsten/melkprijzen maakt de (wetenschappelijke) economische situatie van melkveehouders duidelijk. Voor de melkveehouders betekenen aanpassingen binnen hun bedrijf aan de toenemende milieunormen en de klimaatverandering, in de toekomst vooral één ding: een **stijging van investeringsuitgaven**. Nu al zijn de **gevolgen van de klimaatverandering** (droogte en andere weers-extremen), economisch relevant voor melkveebedrijven. Dit werd overduidelijk door de herberekening van de kosten voor de melkproductie in deze uitgave.

De EU-Commissie, politieke besluitvormers, economische partners en het publiek moeten met deze omstandigheden dringend rekening houden. **Een succesvolle verandering naar duurzame melkproductie kan, op termijn, alleen worden bereikt als de melkproducenten daartoe daadwerkelijk economisch in staat worden gesteld**. Deze studie wil in dat opzicht meer transparantie bieden. De resultaten aangaande de melkproductiekosten in verschillende Europese landen, verschijnen sinds 2013 regelmatig in de berichtgeving over "Wat kost het produceren van melk?" van het Bureau voor landbouwsociologie en landbouw (BAL). Ze bevatten gedetailleerde cijfers en veelzeggende feiten over de kostensituatie en de -ontwikkeling in de melkveehouderijbedrijven in de EU.

De weergegeven kosten zijn netto-waardes zonder BTW en verwijzen naar een melkequivalent met 23 gram eiwit en 40 gram vet per kilogram melk.

Alleen wetenschappelijke berichten en samenvattende brochures betreffende de analyse van de melkproductie in verschillende EU-landen zijn op de website van de EMB te vinden: www.europeanmilkboard.org/milk-production-costs.html

Melkproductiekosten in acht Europese landen en het EU-gemiddelde

Melkproductiekosten 2019

De in dit rapport verstrekte kostenberekeningen, doen verslag van de **minimumprijs** die melkveehouders in de verschillende EU-landen moeten ontvangen om hun **productiekosten te kunnen dekken** en ook een **passend inkomen** voor hen en hun meewerkende familieleden te kunnen realiseren. Daarvoor wordt in de kostenberekeningen naast de bedrijfskosten en de exploitatie kosten, rekening gehouden met een faire standaard voor de arbeidskosten van de zelfstandige familiebedrijven.
Aan de bedrijven uitbetaalde EU-toeslagen (voor de melkproductie relevante subsidies) worden als inkomsten beoordeeld en **van de kosten afgetrokken.**

De actuele analyse van de melkproductiekosten 2012 - 2019 brengen de kosten in beeld van de melkveebedrijven, in de volgende EU- lidstaten: Duitsland, Frankrijk, Nederland, Denemarken, Ierland en België, daarnaast worden de melkproductiekosten van Luxemburg en Litouwen berekend. Deze acht landen produceerden gezamenlijk in 2019 94 miljard kilo melk en daarmee 54% respectievelijk 60% van het geproduceerde melkvolume in de EU-28 respectievelijk EU-27 (Eurostat 2020). Daarnaast worden de melkproductiekosten van 2015 tot en met 2019 gepresenteerd voor het gemiddelde van alle melkveebedrijven in de EU (voor 26 EU lidstaten exclusief Griekenland en Cyprus, inclusief het Verenigd Koninkrijk).
In het jaar 2019 lagen de **melkproductiekosten** in de onderzochte landen tussen de 34,21 (Ierland) en 58,63 (Litouwen) cent per kilogram melk en verschilden dus met een factor 1,7. Voor het **gemiddelde EU-landbouwbedrijf** zijn de productiekosten voor melk berekend op 45,35 cent/kg melk.
De relatief hoge kosten van de melkproductie in Frankrijk (52,54 cent/kg) en Litouwen (58,63 cent/kg) zijn het gevolg van de gedifferentieerde landbouwstructuren met veel kleine melkveebedrijven, of bedrijven die gelegen zijn in bergachtige gebieden, terwijl de lage kosten van de melkproductie in Ierland (34,21 cent/kg) te wijten is aan het specifieke productiesysteem van het land.

De **melkprijzen** lagen in de acht EU lidstaten onder de gemiddelde EU-melkprijs van 34,52 cent/kg. Bovendien verschilden de melkprijzen, in tegenstelling tot de productiekosten van melk, slechts met een factor 1,2 (28,79 cent/kg in Litouwen tot 34,11 cent/kg in Denemarken). Deze **grote kloof tussen kosten en opbrengstprijzen** betekent een onder-dekking tot wel 51%. Bij een doorsnee EU-melkveebedrijf ligt de onder-dekking bij 24%.

Melk Producerend Land	BE	DE	DK	FR	IE	LT	LU	NL	ø EU***
Productiekosten (resultaat zonder netto investeringen)	46,78	47,44	41,44	52,54	34,21	58,63	42,33	44,54	45,35
Melkprijs**	33,05	33,70	34,11	33,33	31,26	28,79	33,13	32,75	34,52
Onder-financiering kosten cent/kg	-13,73	-13,74	-7,33	-19,21	-2,95	-29,84	-9,20	-11,79	-10,83
Tekort dekking kosten %	-29 %	-29 %	-18 %	-37 %	-9 %	-51 %	-22 %	-26 %	-24 %

* Alle resultaten van 2019: trendberekening door BAL op basis van ILB 2018 en Eurostat
** De melkgeldprijzen hebben betrekking op, hetzij natuurlijke vet- en eiwitgehalten (volgens de gegevens van het MMO), hetzij op 4 % vet en 3,4 % eiwit (volgens de gegevens in de nationale statistieken). Gedetailleerde broninformatie hierover is te vinden in de land specifieke gegevensbladen (zie blz. 14 - 33).
*** Het resultaat voor het EU-gemiddelde heeft betrekking op 26 EU-lidstaten, exclusief Griekenland en Cyprus, inclusief het Verenigd Koninkrijk.

Tabel 2: Samenstelling van de productiekosten van melk 2019* (in cent/kg)

Melk Producerend Land	BE	DE	DK	FR	IE	LT	LU	NL	ø EU****
Kosten Bedrijfsmiddelen**	19,37	21,87	19,83	21,53	16,43	17,09	19,78	17,27	21,29
Algemene Bedrijfskosten***	15,89	21,72	24,42	23,85	15,69	25,43	23,88	21,42	20,48
Opbrengst Rundvee (Aftrek)	-3,89	-5,38	-4,00	-6,51	-7,31	-6,56	-5,95	-1,81	-5,35
Betaalde Kosten(zuivere productie opbrengsten min betaalde kosten)	**31,37**	**38,21**	**40,25**	**38,87**	**24,81**	**35,96**	**37,71**	**36,88**	**36,42**
Inkomsten bij benadering (Arbeidskosten)	17,46	12,14	3,61	17,56	12,07	38,64	11,97	9,24	12,39
Totale Melkproductiekosten	48,83	50,35	43,86	56,43	36,88	74,60	49,68	46,12	48,81
Steun (Aftrek)	-2,05	-2,91	-2,42	-3,89	-2,67	-15,97	-7,35	-1,58	-3,46
Melkproductiekosten (Eindresultaat)	**46,78**	**47,44**	**41,44**	**52,54**	**34,21**	**58,63**	**42,33**	**44,54**	**45,35**
Netto investeringen (ø 2009 – 2018)	2,74	1,64	1,90	-0,12	2,73	3,37	5,21	5,12	1,69
Melkproductiekosten inclusief netto-investeringen	49,52	49,08	43,34	52,42	36,94	62,00	47,54	49,66	47,04

* Alle resultaten van 2019: ILB-trendberekening op basis van ILB 2018 en Eurostat.
** Zaadgoed, meststoffen, bestrijdingsmiddelen, aangekocht diervoeder, onderhoud van machines en apparatuur en energie.
*** Andere specifieke kosten t.b.v. plantaardige en dierlijke productie, alle niet-specifieke kosten zoals loonarbeid, overhead, lonen, huur, rente, belastingen (vanaf 2018).
**** Het resultaat voor het EU-gemiddelde heeft betrekking op 26 EU-lidstaten, exclusief Griekenland en Cyprus, inclusief het Verenigd Koninkrijk.

Samenstelling van de kosten voor melkproductie 2019

De **uitgaven voor specifieke productiemiddelen** zoals zaden, meststoffen, bestrijdingsmiddelen, aangekocht veevoer, onderhoud van machines en gebouwen, en uitgaven voor energie in de acht producerende landen varieerde van 16,43 (Ierland) tot 21,87 (Duitsland) cent/kg en verschilden dus maximaal 5,44 cent van elkaar. Voor het jaar 2019 zijn deze kostenposten trendresultaten.
In alle acht lidstaten van de EU en ook gemiddeld in de EU is er de afgelopen jaren sprake van een aanzienlijke stijging van de voerkosten. Dit is een rechtstreeks gevolg van droogtejaren en de meer extreme zomerdroogte van de afgelopen jaren. De kostenstijgingen hielden verband met zowel het aangekochte voer, alsmede de kosten voor de eigen ruwvoerproductie van het bedrijf.
De productiekosten worden in eerste instantie bepaald voor alle runderen die op het bedrijf wordt gehouden. Daarom worden de opbrengsten voor verkochte kalveren, mestrunderen en fokrunderen (rundveeproductie) er later weer van afgetrokken. Op die manier worden de kosten voor de melkproductie bepaald. Samen met de algemene exploitatiekosten (15,69 tot 25,43 cent/kg) en na aftrek van de inkomsten uit runderen, was het tussentijdse resultaat voor 2019 een zuivere kostprijs van de melkproductie van 24,81 (Ierland) tot 40,25 cent/kg (Denemarken). Deze kosten zijn voor de bedrijven alleen ontstaan door de melkproductie - zonder rekening te houden met de arbeidskosten van de gezinnen van de melkveehouders.
De algemene bedrijfskosten zijn het laagste in Ierland en België met respectievelijk 15,69 en 15,89 cent/kg. Denemarken, Frankrijk, Litouwen en Luxemburg, daarentegen, springen eruit met zeer hoge kosten. Deense melkveebedrijven hebben in vergelijking met de anderen, hoge kosten voor betaalde lonen (5,06 cent/kg), afschrijvingen (4,45 cent/kg, vee-huisvesting (3,49 cent/kg) en loonwerk (3,42 cent/kg). In Frankrijk zijn de hoge algemene bedrijfskosten voornamelijk te wijten aan hoge kosten voor arbeid en afschrijving (samen 13,22 cent/kg). In Litouwen maken alleen al

de afschrijvingen met 14,51 cent/kg, meer dan de helft van de algemene bedrijfskosten uit en in Luxemburg met 11,26 cent, 47%.
Het verhoudingsgewijs lage inkomen van 3,61 cent/kg in Denemarken kan worden verklaard door de aanzienlijk grotere omvang van de melkproductie en het relatief kleine aantal, niet in loondienst werkende gezinsleden (188 melkkoeien met een melkopbrengst van 9.820 kilogram en 1,21 gezin-arbeidseenheid, *zie tabel 5*). De inkomensbenadering heeft in Litouwen een zeer groot aandeel in de kosten van de melkproductie (38,64 cent/kg). Hier werkt een relatief groot aantal gezinswerknemers op kleine melk-producerende bedrijven met een laag totaal productievolume. De wettelijke basis (verdubbeld) voor de berekening van de inkomstenbenadering is in Litouwen ook de laatste jaren aanzienlijk toegenomen.
In het **eindresultaat** varieerden de melkproductiekosten in de verschillende melk producerende landen, tussen 34,21 en 58,63 cent/kg (*tabel 1, tabel 2*).

De melkproductiekosten worden in de studie uitgedrukt in centen per kilogram melk. Het effect van het melkproductievolume op de hoogte van de kosten van de melkproductie, mag niet worden onderschat. Dit wordt vooral duidelijk in het niveau van de **inkomensbenadering**. Het berekenings-resultaat voor de inkomensbenadering in Litouwen is 38,64 cent/kg - voor 11 melkkoeien met een melkopbrengst van 5.650 kilogram - en is gebaseerd op een bruto-bruto uurloon van 8,76 euro. Per boerderij resulteerde dit in een inkomen van 20.554 euro per bedrijf per jaar.

Het inkomenspercentage voor Deense melkveehouderijen bedraagt slechts 3,61 cent/kg, met 188 melkkoeien en een melkopbrengst van 9.820 kilogram. Dit berekeningsresultaat is gebaseerd op een collectief overeengekomen uurloon van 30 euro bruto-bruto. Voor elk landbouwbedrijf in Denemarken wordt een jaarlijks inkomen van 76.880 euro berekend.

De **EU-subsidies** die relevant zijn voor de melkproductie, worden beschouwd als inkomsten en worden daarom afgetrokken van de totale productiekosten. De **toegerekende kosten voor grond en kapitaal**, alsmede de netto-investeringen zijn niet in de eindresultaten opgenomen en worden afzonderlijk vermeld (*tabel 3, tabel 4*).

Investeringsbehoeften

In de afgelopen tien jaar, van 2009 tot 2018, bedroegen de netto-investeringen (bruto-investeringen minus afschrijvingen) in de bestudeerde landen gemiddeld tussen -0,12 en 5,21 cent/kg melk. In Frankrijk waren de netto-investeringen negatief, wat betekent dat het fysieke kapitaal van de landbouwbedrijven is afgenomen. De melkprijs moet ook de investeringskosten dekken. Want alleen onder deze voorwaarde kunnen de melkveehouderijen hun toekomst veilig te stellen. En alleen dan zullen ze in een positie zijn om hun landbouwmethodes **aan te passen** aan de veranderende ecologische omstandigheden en verwachtingen van hogere voedselkwaliteit en verbetering van het dierenwelzijn.

Tabel 3: Netto Investeringen (10-jaar-gemiddelde, in ct/kg)

Melkproducerend Land	BE	DE	DK	FR	IE	LT	LU	NL	ø EU*
Netto investeringen ø 2009 – 2018	2,74	1,64	1,90	-0,12	2,73	3,37	5,21	5,12	1,69

* Het resultaat voor het EU-gemiddelde heeft betrekking op 26 EU-lidstaten, exclusief Griekenland en Cyprus, inclusief het Verenigd Koninkrijk.

Tabel 4: Toegerekende kosten in de acht melkproducerende landen (vanaf 2018/2019, in ct/kg). *

Melkproducerend Land	BE	DE	DK	FR	IE	LT	LU	NL	ø EU**
Land (Pachtprijs)	0,65	1,24	3,46	0,30	3,13	1,48	1,49	3,34	1,24

* Als gevolg van het rentebeleid van de ECB is de rentevoet momenteel negatief (toegerekende kapitaalkosten). Daarom worden deze resultaten hier niet weergegeven.
** Het resultaat voor het EU-gemiddelde heeft betrekking op 26 EU-lidstaten, exclusief Griekenland en Cyprus, inclusief het Verenigd Koninkrijk.

Structuur van de melkveebedrijven

De structuur van de melkveebedrijven in de EU-lidstaten is heel verschillend. De ontwikkeling en het beheer van de boerderijen wordt beïnvloed door een grote verscheidenheid aan historische, lokale en economische omstandigheden. Zo varieert de omvang van de **veestapel** van de geënquêteerde melkveebedrijven gemiddeld van 11 tot een maximum van 188 melkkoeien, met een **land gebruiksgebied** van 31 tot 181 hectare. De **melkopbrengst** van de bedrijven varieert van 5.650 tot 9.820 kilogram per melkkoe.

Het **gemiddelde melkveebedrijf in de EU** heeft 47 hectare landbouwgrond en 43 melkkoeien met een melkopbrengst van 7.229 kilogram. De melkveehouderijen in de EU zijn **overwegend familiebedrijven.** De niet in loondienst werkende zelfstandigen, met uitzondering van **Denemarken** (35%), overheersen in alle EU-lidstaten die in de vergelijking zijn opgenomen (69-96%).

Het gemiddelde melkveebedrijf in **Frankrijk** is naar verhouding zeer groot qua landoppervlak en relatief kleiner melkveebeslag. De gebruikte oppervlakte van **Nederlandse** boerderijen daarentegen is zeer klein in verhouding tot een relatief vrij groot aantal gehouden koeien. **Deense** melkveebedrijven hebben de hoogste cijfers voor alle structurele indicatoren. **Ierse** melkveehouderijen hebben met een omvang van de veestapel die vergelijkbaar is met die van **België en Luxemburg** en een landoppervlakte dat vergelijkbaar is met die van **België,** een veel lagere melkopbrengst, wat te wijten is aan hun specifieke productiesysteem.

De melkopbrengst van **Litouwse** boerderijen is 5.650 kilogram per melkkoe, wat dicht bij de **Ierse** waarden ligt maar het beschikbare landbouwareaal en het aantal gehouden melkkoeien liggen veel lager. Met **Litouwen** wordt voor het eerst een Oost-Europees land weergegeven in de kostenstudie. Vergeleken met de andere landen zijn de landbouwbedrijven relatief klein met een gemiddelde van gemiddeld 11 melkkoeien.

Tabelle 5: Structuur van de melkveebedrijven (gemiddelde bedrijven, vanaf 2018)

Land	Oppervlakte in ha	Melkkoeien	Melkproductie (kg)	Arbeidskrachten gemiddeld (JAE)*	Meewerkende gezinsleden (JEMG)**
België	62	82	7.932	1,93	1,86
Denemarken	181	188	9.820	3,46	1,21
Duitsland	79	70	7.912	2,13	1,48
Frankrijk	98	65	6.888	1,94	1,65
Ierland	64	83	5.884	1,67	1,38
Litouwen	31	11	5.650	1,59	1,38
Luxemburg	104	80	7.936	1,83	1,61
Nederland	59	103	8.875	1,94	1,63
EU-Gemiddelde* **	**47**	**43**	**7.229**	**1,89**	**1,52**

* JAE = Jaarlijkse Arbeid Eenheid
** FJAE = Jaarlijkse Eenheid Meewerkende Gezinsleden
*** Het resultaat voor het EU-gemiddelde heeft betrekking op 26 EU-lidstaten, exclusief Griekenland en Cyprus, inclusief het Verenigd

Het gebruikte **systeem en de methode** voor de berekening van de kosten zijn vóór de publicatie van het eerste verslag over de kosten van de melkproductie in Duitsland in 2013, door onafhankelijke deskundigen getoetst en van instemmend commentaar voorzien. Omdat in principe, de berekening van de productiekosten zeer nauw aansluit bij de methode van de Europese Commissie in het Dairy Farms Report.

Door het ILB te gebruiken, baseert de berekening van de melkproductiekosten zich op officieel vastgestelde cijfers, die op een representatieve basis zijn verzameld. De gegevens worden verzameld door nationale autoriteiten en door de EU geëvalueerd. Het ILB is momenteel de meest uitgebreide bron van cijfers omtrent de economische situatie van landbouwbedrijven in de EU.

Ontwikkeling van de melkproductiekosten 2015 – 2019

Grafiek 1 en tabel 7 (blz. 12 - 13) tonen de kostenontwikkeling van de laatste vijf jaar tot 2019. De resultaten voor 2019 zijn geëxtrapoleerde waarden (trend). **In geen van de vijf jaren zijn de kosten gedekt door de opbrengstprijs voor melk**. Sinds 2017/18 zijn de productiekosten in alle landen aanzienlijk gestegen. De belangrijkste reden, is de extreme droogte waardoor in veel landen de kosten voor aangekocht voer (ruw- en krachtvoer) enorm zijn gestegen. De uitbetalingsprijzen voor melk hebben niet het prijsniveau van 2017 bereikt. In alle landen varieerden de gemiddelde uitbetalingsprijzen voor melk over deze vijf jaar van 31 tot ongeveer 33,50 cent/kg. In Litouwen liggen ze zelfs onder de 30 cent.

Als gevolg van de stijgende kosten voor de melkproductie wordt de kloof tussen kosten en prijzen groter. Gezien deze situatie ontbreekt het de melkveehouderijen niet alleen aan het inkomen dat ze nodig hebben voor een stabiel en toekomstgerichte inrichting van hun bedrijven – de melkprijs en de relevante EU-subsidies zijn niet eens voldoende voor een toereikend inkomen. De economische situatie van melkveehouderijen bevindt zich in een precaire positie door enerzijds de kostenstijgingen terwijl anderzijds de melkprijzen af-boerderij te laag blijven. Alleen als de economische situatie van de landbouwbedrijven duurzaam verbeteren zullen melkveehouders in staat zijn om bij te dragen aan de milieu-, klimaat- en dierenwelzijnsdoelstellingen, die met hogere kosten gepaard gaan.

Grafiek 1: Kostenontwikkeling en melkgeldprijzen 2015 - 2019 (in cent/kg)

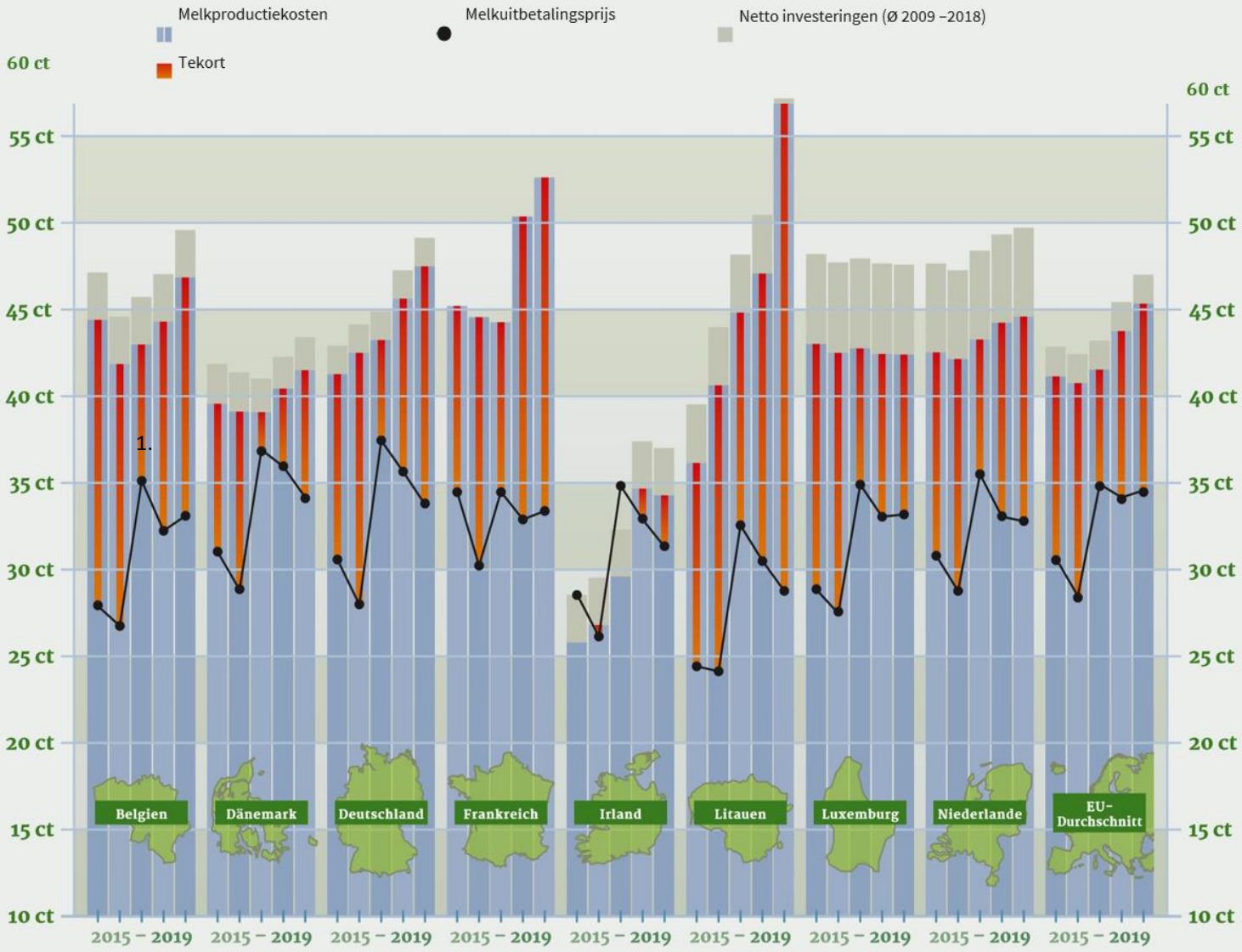

Inkomen van de melkproducenten 2015 - 2019

Melkproductie vergt veel arbeidsinzet en moet de melkproducenten in staat stellen om een adequaat inkomen te verdienen. Een adequaat inkomen is gebaseerd op de geldende collectieve arbeidsovereenkomsten of het dubbele van het minimumloon van het betrokken land en wordt in deze studie weergegeven door de zogenaamde **inkomensbenadering (**zie laatste rij in tabel 6 alsmede tabel 10, S. 37). In de praktijk wordt dit toereikende inkomen echter slechts zeer zelden bereikt. **Voor de gemiddelde melkveehouderijen, is het onder de huidige omstandigheden zelfs niet mogelijk een inkomen te genereren via de melkprijs.**

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gemiddelde inkomsten van de melkveebedrijven via de melkprijs en via de subsidies over de vijf jaren 2015 tot en met 2019. Na aftrek van de 'operationele kosten', d.w.z. de kosten van de input (bedrijfsmiddelen) en de algemene bedrijfskosten, komen we uit op de resterende opbrengst, d.w.z. wat de producenten overblijft om hun werk te betalen.

In de meeste onderzochte EU-landen en gemiddeld in de EU, **dekte de melkprijs van 2015 tot en met 2019 niet eens de zuivere productiekosten** (operationele kosten zonder inkomstenbenadering). **Zelfs inclusief de toeslagen, konden de operationele kosten niet worden gedekt in verschillende landen (Denemarken, Nederland).** Een gemiddeld melkveebedrijf in deze landen genereerde dus de laatste vijf jaar een tekort.

Zelfs in landen waar de producenten door subsidies en toeslagen een bepaald inkomen ontvangen, konden de producenten slechts een inkomen verwerven voor hun arbeid, dat altijd ver onder de inkomensbenadering lag. Op een **Franse** boerderij, bijvoorbeeld, is het inkomen, omgerekend naar één uur werk, slechts 1,24 euro/uur en op **Luxemburgse** boerderijen 1,82 euro/uur. In **Duitsland en Litouwen** was de inkomenssituatie vergelijkbaar, met respectievelijk 2,63 euro/uur en 2,34 euro/uur. Voor de **Belgische** melkproducent bleef, na aftrek van de kosten, slechts een uurloon over van omgerekend 6,58 EUR/h. Alleen in **Ierland**, waar de kosten lager zijn als gevolg van de omstandigheden, hebben de melkproducenten het inkomensniveau over deze vijf jaar net gehaald, namelijk 22,23 EUR/h. Producenten in **Denemarken en Nederland daarentegen verdienden gemiddeld helemaal geen inkomen.** Hun uurloon was dus omgerekend 0,00 euro per uur. Ook voor het EU-gemiddelde hebben de producenten met de inkomsten uit de melkprijs inclusief de subsidies en toeslagen, slechts een inkomen kunnen genereren van slechts 3,25 EUR/st. De trendberekeningen voor 2019 geven reden om aan te nemen dat de inkomenssituatie van melkproducenten als gevolg van de gestegen kosten in de meeste landen is verslechterd (zie resultaten 2019, blz. 6 - 8). Voor de toekomst van de sector is de inkomenssituatie in de Europese melkveehouderij uiterst problematisch. De huidige structuurwijzigingen in de sector met een sterke toename van bedrijfssluitingen bevestigen deze onevenwichtigheid. Puur economisch gezien heeft het bijvoorbeeld weinig zin voor een jonge landbouwer om in de melkproductie te stappen. Voor een duurzame ontwikkeling van de sector op de lange termijn, zijn toekomstperspectieven vereist. Deze worden niet gegeven vanwege de huidige marktsituatie.

Tabel 6: Vergelijking van de werkelijke inkomsten met de vereiste toereikende inkomsten 2015 - 2019*.

Land	BE	DE	DK	FR	IE	LT	LU	NL	ø EU**
Inkomsten via melkprijs en steun (in cent/kg)	33,20	36,02	35,81	37,02	33,38	42,30	38,93	33,95	36,01
Waarvan Melkprijs (in cent/kg)	30,98	33,03	33,37	33,04	30,72	28,07	31,46	32,15	32,50
Betaalde Kosten (in cent/kg)	28,80	34,60	38,68	36,20	21,54	32,00	38,16	35,88	33,98
Overige Inkomsten (in cent/kg)	4,40	1,42	-2,87	0,82	11,84	10,30	0,77	-1,93	2,03
Overige inkomsten omgerekend in EUR/eenheid *** (werkelijke inkomsten)	**6,58**	**2,63**	**0,00**	**1,24**	**22,23**	**2,34**	**1,82**	**0,00**	**3,25**
Benodigd inkomen in EUR/p.*** (volgens de inkomstenbenadering)	26,08	22,50	30,06	26,66	22,66	8,76	28,30	24,00	19,85

* Alle resultaten van 2019: trendberekening door BAL op basis van INLB 2018 en Eurostat
** Het resultaat voor het EU-gemiddelde heeft betrekking op 26 EU-lidstaten, exclusief Griekenland en Cyprus, inclusief het Verenigd Koninkrijk.
*** Berekeningsraming op basis van de gebruikte inkomstenbenadering. Voor de berekening van de inkomstenbenadering, zie Methodologie blz. 34 - 39..

Tabel 7: Productiekosten, Melkprijzen en dekkingstekort 2015 – 2019 (in cent/kg)

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019*	Ø 2015 – 2019
België						
Productiekosten**	44,34	41,80	42,92	44,23	46,78	44,01
Melkprijs***	27,93	26,70	35,05	32,19	33,05	30,98
Dekkingstekort in cent/kg	-16,41	-15,10	-7,87	-12,04	-13,73	-13,03
Dekkingstekort in %	-37 %	-36 %	-18 %	-27 %	-29 %	-30 %
Denemarken						
Productiekosten*	39,88	39,41	39,04	40,32	41,44	40,02
Melkprijs***	31,03	28,83	36,90	35,96	34,11	33,37
Dekkingstekort in cent/kg	-8,85	-10,58	-2,14	-4,36	-7,33	-6,65
Dekkingstekort in %	-22 %	-27 %	-5 %	-11 %	-18 %	–17 %
Duitsland						
Productiekosten**	41,20	42,44	43,17	45,57	47,44	43,96
Melkprijs***	30,53	27,93	37,40	35,60	33,70	33,03
Dekkingstekort in cent/kg	-10,67	-14,51	-5,77	-9,97	-13,74	-10,93
Dekkingstekort in %	-26 %	-34 %	-13 %	-22 %	-29 %	-25 %
Frankrijk						
Productiekosten**	45,14	44,49	44,21	50,31	52,54	47,34
Melkprijs***	34,42	30,18	34,42	32,84	33,33	33,04
Dekkingstekort in cent/kg	-10,72	-14,31	-9,79	-17,47	-19,21	-14,30
Dekkingstekort in %	-24 %	-32 %	-22 %	-35 %	-37 %	-30 %
Ierland						
Productiekosten**	25,75	26,75	29,53	34,61	34,21	30,17
Melkprijs***	28,60	26,09	34,78	32,87	31,26	30,72
Dekkingstekort in cent/kg	2,85	-0,66	5,25	-1,74	-2,95	0,55
Dekkingstekort in %	11 %	-2 %	18 %	-5 %	-9 %	3 %

* Alle resultaten van 2019; trendberekening door BAL op basis van INLB 2018 en Eurostat.
** Eindresultaat zonder netto investeringen.
*** De melkgeldprijzen hebben betrekking op, hetzij natuurlijke vet- en eiwitgehalten (volgens de gegevens van het MMO), hetzij op 4 % vet en 3,4 % eiwit (volgens de gegevens in de nationale statistieken). Gedetailleerde broninformatie hierover is te vinden in de land-specifieke gegevensbladen (zie blz. 14 - 33)

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019*	Ø 2015 – 2019
Litouwen						
Productiekosten**	36,09	40,55	44,75	47,02	58,63	**45,41**
Melkprijs***	24,41	24,12	32,55	30,49	28,79	**28,07**
Dekkingstekort in cent/kg	-11,68	-16,43	-12,20	-16,53	-29,84	-17,34
Dekkingstekort in %	-32 %	-41 %	-27 %	-35 %	-51 %	-38 %
Luxemburg						
Productiekosten**	42,94	42,43	42,68	42,38	42,33	**42,55**
Melkprijs***	28,82	27,48	34,85	33,00	33,13	**31,46**
Dekkingstekort in cent/kg	-14,12	-14,95	-7,83	-9,38	-9,20	-11,10
Dekkingstekort in %	-33 %	-35 %	-18 %	-22 %	-22 %	-26 %
Nederland						
Productiekosten**	42,46	42,07	43,20	44,16	44,54	**43,29**
Melkprijs***	30,75	28,75	35,45	33,03	32,75	**32,15**
Dekkingstekort in cent/kg	-11,71	-13,32	-7,75	-11,13	-11,79	-11,14
Dekkingstekort in %	-28 %	-32 %	-18 %	-25 %	-26 %	-26 %
EU-Gemiddelde****						
Productiekosten**	41,18	40,79	41,55	43,78	45,35	**42,53**
Melkprijs***	30,60	28,43	34,86	34,11	34,52	**32,50**
Dekkingstekort in cent/kg	-10,58	-12,36	-6,69	-9,67	-10,83	-10,03
Dekkingstekort in %	-26 %	-30 %	-16 %	-22 %	-24 %	-24 %

* Alle resultaten van 2019; trendberekening door BAL op basis van INLB 2018 en Eurostat.
** Eindresultaat zonder netto investeringen.
*** De melkgeldprijzen hebben betrekking op, hetzij natuurlijke vet- en eiwitgehalten (volgens de gegevens van het MMO), hetzij op 4 % vet en 3,4 % eiwit (volgens de gegevens in de nationale statistieken). Gedetailleerde broninformatie hierover is te vinden in de land-specifieke gegevensbladen (zie blz. 14 - 33)).
**** Het resultaat voor het EU-gemiddelde heeft betrekking op 26 EU-lidstaten, exclusief Griekenland en Cyprus, inclusief het Verenigd Koninkrijk..

Nederland

Melkproductiekosten 2019

In 2019 waren de productiekosten voor een kilo melk in Nederland 44,54 ct. Met een gemiddelde melkprijs van slechts 32,75 ct/kg hadden de bedrijven een tekort van 26% om hun kosten te dekken. Gemiddeld bedroeg de melkprijs over de afgelopen vijf jaren, tot 2019, 32,15 cent/kg. Samen met de EU-subsidies (1,80 cent/kg) behaalden de Nederlandse melkveebedrijven een gemiddeld inkomen van 33,95 cent/kg. Zij lagen dus 1,93 cent/kg onder de kosten van de input en de algemene kosten van productiemiddelen en algemene bedrijfskosten (operationele kosten). Deze waren gemiddeld 35,88 cent/kg de laatste vijf jaar.

Het gemiddelde melkveebedrijf in Nederland genereert slechts een bedrijfsresultaat op het niveau van het bestaansminimum en leeft van de afschrijvingen. Sinds 2015 zijn de investeringen van Nederlandse melkveebedrijven dienovereenkomstig sterk gedaald. De inkomensbenadering voor de arbeidskosten van het familiebedrijf bedraagt 9,21 cent/kg voor de laatste vijf jaar sinds 2015. De inkomensbenadering is gebaseerd op een gemiddeld uurloon van 24,00 euro (incl. werkgeversdeel).

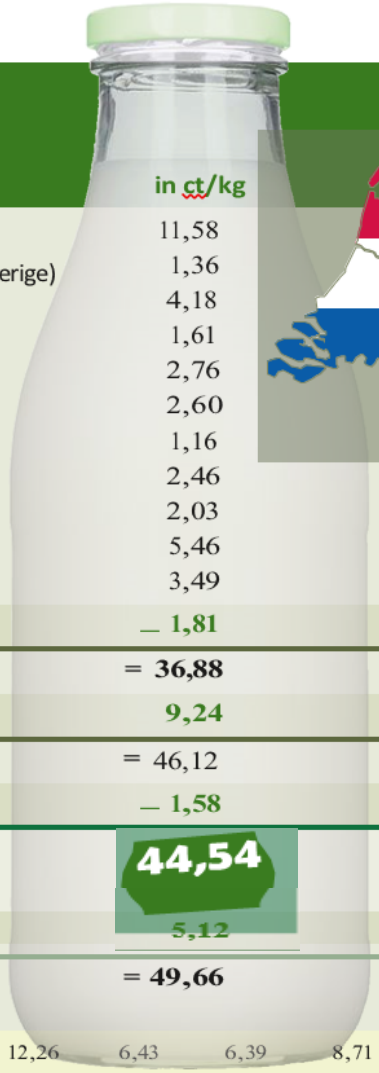

Overzicht Melkproductiekosten 2019 [4]

Kostenpost	in ct/kg
Voeraankopen	11,58
Teelt van voedergewassen (zaaizaad, meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen, overige)	1,36
Kosten voor het houden van dieren (dierenarts, inseminatie, enz.)	4,18
Onderhoud Machines en Gebouwen	1,61
Energie	2,76
Loonwerk *	2,60
Betaalde lonen **	1,16
Overheadkosten	2,46
Pacht	2,03
Afschrijvingen	5,46
Rente en Belastingen	3,49
– Opbrengst Rundvee	– 1,81
= Betaalde kosten van de melkproductie (alleen voor geleverde melk)	= 36,88
+ Inkomen bij benadering (arbeidskosten)	9,24
= Totale productiekosten	= 46,12
– Steun	– 1,58
= Melkproductiekosten	44,54
+ Netto-investeringen (gemiddelde over 10 jaar)	5,12
= Melkproductiekosten inclusief netto-investeringen	= 49,66

* Uitgaven voor door loonwerkers uitgevoerde werkzaamheden en huur van machines.
** Lonen en salarissen van werknemers in loondienst (personeelskosten).

Jaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ø 10 Jahre
Bruto Investeringen	12,47	9,56	10,85	12,84	10,99	13,77	12,26	6,43	6,39	8,71	10,43
Netto Investeringen (zonder afschrijvingen)	7,29	4,15	5,22	7,21	5,28	8,38	7,15	1,53	1,39	3,55	5,12

Samenvatting van de kosten 2015 – 2019 (in ct/kg, Basis INLB 2018)

Jaar	Operationele Kosten	+ Benadering Inkomen	= Totaal Kosten	– Steun	= Productie Kosten	+ Netto Investeringen (Ø 2009 – 2018)	= Kosten + Netto-Investeringen
2019[4]	36,88	9,24	46,12	1,58	**44,54**		49,66
2018	36,50	9,24	45,74	1,58	**44,16**	**5,12**	49,28
2017	35,76	9,14	44,90	1,70	**43,20**		48,32
2016	34,93	9,12	44,05	1,98	**42,07**		47,19
2015	35,32	9,31	44,63	2,17	**42,46**		47,58
Ø 2015 – 2019	**35,88**	**9,21**	**45,09**	**1,80**	**43,29**	-	-

Ontwikkeling melkproductiekosten 2012 – 2019 (in ct/kg, zonder Netto Investeringen

Jaar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019[4]	Ø 2015 – 2019
Productiekosten	42,96	44,57	46,47	42,46	42,07	43,20	44,16	44,54	43,29
Melkprijs*	32,38	37,40	38,90	30,75	28,75	35,45	33,03	32,75	32,15
Dekkingstekort in ct/kg	-10,58	-7,17	-7,57	-11,71	-13,32	-7,75	-11,13	-11,79	-11,14
Dekkingstekort in %	-25 %	-16 %	-16 %	-28 %	-32 %	-18 %	-25 %	-26 %	-26 %
MMO (Index, Basisjaar 2015)**	101	105	109	100	99	102	104	105	-

* Bron: LEI 2020, Productieprijzen bij 3,7 % Vet
** De MMO-index geeft de ontwikkeling van de melkproductiekosten weer.

Prijs-Kosten-Ratio (Dekkingstekort)

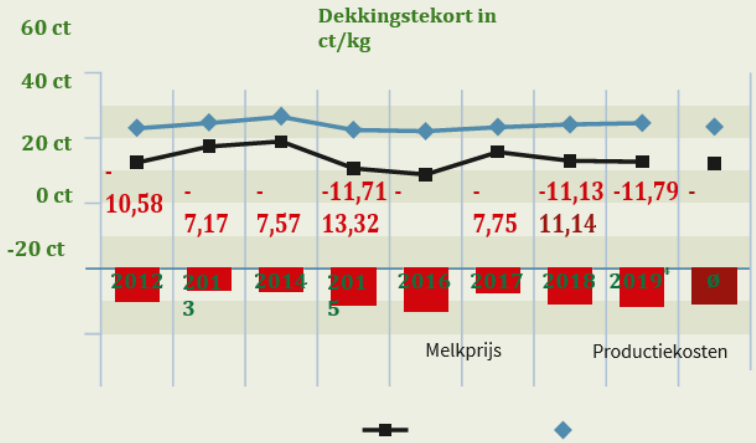

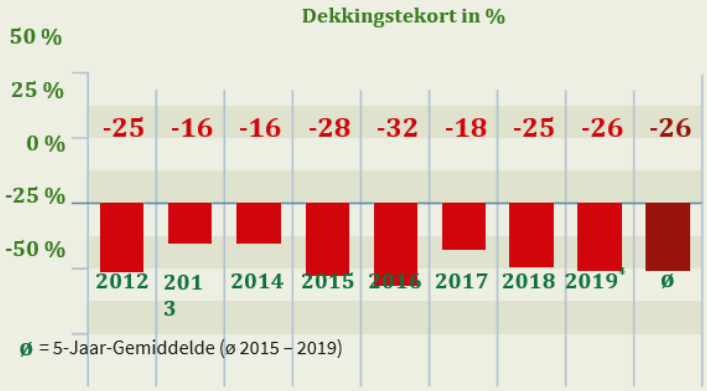

EU- Gemiddelde

Melkproductiekosten 2019

In de EU zijn de productiekosten voor melk tussen 2015 en 2019 gestegen van 41,18 tot 45,35 cent/kg. In 2019 bedroeg de gemiddelde uitbetalingsprijs voor melk 34,52 cent/kg, waardoor 24% van de productiekosten niet gedekt werden. De gemiddelde productiekosten over de laatste vijf jaar bedroegen 42,53 cent/kg. De melkprijs en de EU-subsidies hebben de melkveehouders in de EU in deze periode 36,01 cent/kg opgeleverd als reëel inkomen. De kosten van input en algemene bedrijfskosten (paginakosten) bedroegen 33,98 cent/kg. Het resterende inkomen van 2,03 cent/kg dekte dus slechts 17% van het berekende inkomen van 12,05 cent/kg. De inkomsten via de melkprijzen en de EU-steun genereren een ontoereikend inkomen voor de melkveehouderijen in Europa. De kosten van de melkproductie zijn berekend op basis van de gemiddelde ILB-gegevens voor 26 EU-lidstaten (exclusief Griekenland en Cyprus, maar inclusief het Verenigd Koninkrijk). Voor de landen die tot dusver niet vertegenwoordigd waren in de kostenberekening, werd het respectieve wettelijke minimumloon gebruikt (verdubbeld) als basis voor de berekening van de inkomensbenadering. Het inkomenspercentage van 12,39 cent/kg in 2019 is gebaseerd op een gemiddeld uurloon van 19,85 euro incl. werkgeversbijdrage (gewogen gemiddelde naar melkproductievolume).

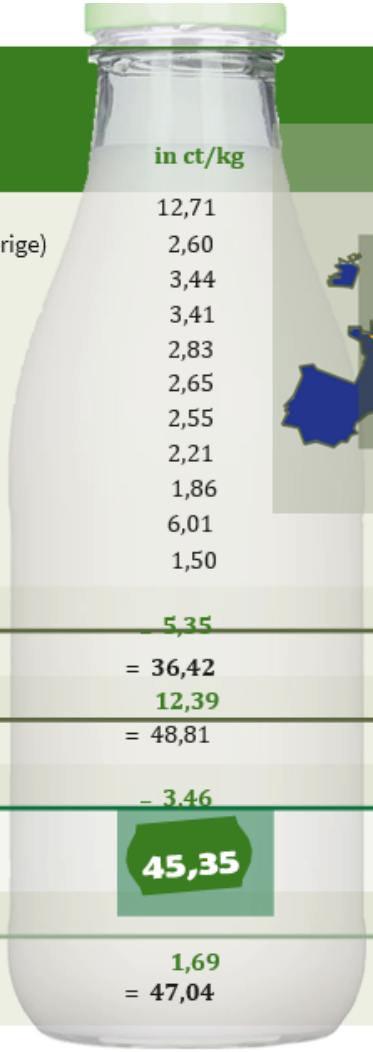

Overzicht Melkproductiekosten 2019[4]

Kostenpost	in ct/kg
Inkoop Voer	12,71
Teelt voedergewassen (zaaizaad, meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen, overige)	2,60
Kosten voor het houden van dieren (dierenarts, inseminatie, enz).	3,44
Onderhoud machines en gebouwen	3,41
Energie	2,83
Loonwerk*	2,65
Betaalde lonen**	2,55
Overheadkosten	2,21
Pacht	1,86
Afschrijvingen	6,01
Rente en belastingen	1,50
– **Opbrengst Rundvee**	– 5,35
= **Betaalde kosten van de melkproductie (alleen voor geleverde melk)**	= 36,42
+ **Inkomen bij benadering (arbeidskosten)**	12,39
= Totale productiekosten	= 48,81
– **Steun**	– 3,46
= Melproductiekosten	**45,35**
+ **Netto-investeringen (gemiddelde over 10 jaar)**	1,69
= **Melkproductiekosten inclusief netto investeringen**	= 47,04

* Uitgaven voor door loonwerkers uitgevoerde werkzaamheden en huur van machines
** Lonen en salarissen van werknemers in loondienst (personeelskosten).

Investeringsontwikkelingen 2009 – 2018 (in cent/kg)

Jaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ø 10 Jahre
Bruto Investeringen	7,29	6,82	7,41	8,26	8,04	7,72	6,29	5,50	6,52	7,15	7,10
Netto Investeringen (zonder afschrijvingen)	1,96	1,31	1,96	2,66	2,06	2,22	1,10	0,37	1,34	1,88	1,69

Kostensamenstelling 2015 – 2019 (in cent/kg, Basis INLB 2018)

Jaar	Operationele Kosten	+ benadering inkomen	= Totaal Kosten	– Steun	= Productie Kosten	+ Netto-investeringen (Ø 2009 – 2018)	= Kosten + Netto-investeringen
2019[4]	36,42	12,39	48,81	3,46	45,35	1,69	47,04
2018	35,27	11,97	47,24	3,46	43,78		45,47
2017	32,72	12,38	45,10	3,55	41,55		43,24
2016	32,41	11,98	44,39	3,60	40,79		42,48
2015	33,10	11,55	44,65	3,47	41,18		42,87
ø 2015 – 2019	33,98	12,05	46,04	3,51	42,53	-	-

Ontwikkeling Melkproductiekosten 2015 – 2019 (in cent/kg, zonder netto investeringen)

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019[4]	Ø 2015 – 2019
Productiekosten	41,18	40,79	41,55	43,78	45,35	42,53
Melkprijs*	30,60	28,43	34,86	34,11	34,52	32,50
Dekkingstekort in cent/kg	-10,58	-12,36	-6,69	-9,67	-10,83	-10,03
Dekkingstekort in %	-26 %	-30 %	-16 %	-22 %	-24 %	-24 %
MMO (Index, Basisjaar 2015)**	100	99	101	106	110	-

* Bron: MMO der EU 2020, natuurlijke vet- en eiwitgehalten.
** De MMO-index geeft de ontwikkeling van de melkproductiekosten weer.

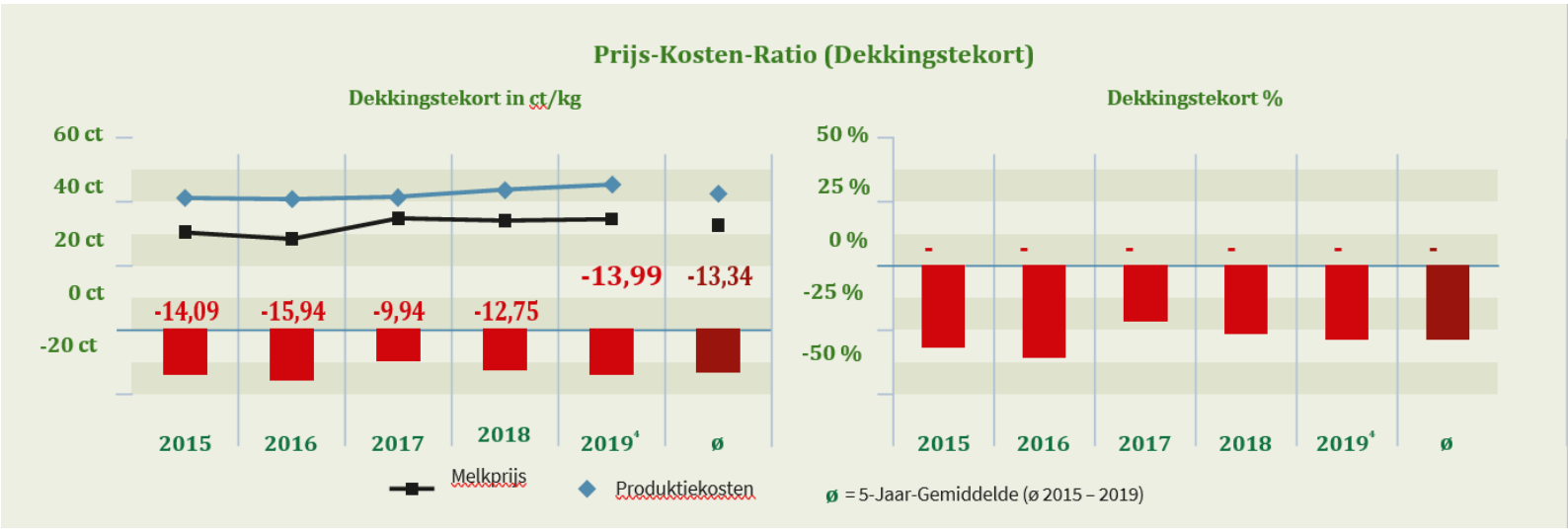
Prijs-Kosten-Ratio (Dekkingstekort)
Dekkingstekort in ct/kg
60 ct
40 ct
20 ct
0 ct
-20 ct
-14,09
-15,94
-9,94
-12,75
-13,99
-13,34
2015
2016
2017
2018
2019⁴
ø
Melkprijs
Produktiekosten
Dekkingstekort %
50 %
25 %
0 %
-25 %
-50 %
2015
2016
2017
2018
2019⁴
ø
ø = 5-Jaar-Gemiddelde (ø 2015 – 2019)